

ОСОБЛИВОСТІ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

С. Сас

*Львівський національний університет імені Івана Франка
79008, м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: svitlana_sas@ukr.net*

Розглянуто теоретичні основи сутності фінансового потенціалу закладів вищої освіти України, визначено особливості та його роль в ефективному функціонуванні закладу. Проведено аналіз змісту категорії “фінансовий потенціал” та запропоновано авторське розуміння поняття “фінансовий потенціал закладу вищої освіти”, а саме сукупність наявних і спроможність щодо мобілізації фінансових ресурсів, обсяги та ефективне використання яких дають змогу досягати поточних і стратегічних цілей в освітній, науковій, інноваційній та інших видах діяльності. Обґрунтовано, що від рівня фінансового потенціалу закладу вищої освіти безпосередньо залежить його конкурентоспроможність на ринку освітніх та наукових послуг.

Ключові слова: заклади вищої освіти, бюджетування, фінансовий потенціал, фінансові ресурси, підприємницький університет, конкурентоспроможність, інноваційна діяльність.

В умовах ринкової економіки, розвитку концепції підприємницького університету, конкуренції на ринку освітніх послуг заклад вищої освіти (далі – ЗВО) постає перед викликом ефективного формування, нарощення та використання його фінансового потенціалу. Актуальність теми дослідження викликана необхідністю входження освіти і науки в європейський простір, підвищення якості освітньої послуги та наукових досліджень, можливістю та бажанням абітурієнта отримати вищу освіту за кордоном, відтоком молодих науковців з України, недостатнім рівнем фінансової автономії державних ЗВО тощо.

Проблемам фінансування вищої освіти, фінансового забезпечення ЗВО присвячені наукові праці багатьох вітчизняних вчених, зокрема В. Андрущенко, Т. Боголіб, О. Буцької, З. Варналія, О. Гринькевич, М. Крупки, С. Левицької, І. Лютого, В. Малишко, В. Опаріна, І. Ревак, Т. Філатової, І. Чугунова, Л. Шевченко, Т. Ящук та інших. Проте, питання сутності фінансового потенціалу ЗВО є мало досліджуваним, а на сьогодні стає все актуальнішим.

Метою статті є визначити сутність та особливості фінансового потенціалу ЗВО України в умовах глобальних економічних змін.

Поняття “фінансовий потенціал”, зазвичай, застосовують до країни, регіону, галузі, підприємства. В умовах реформування вищої освіти, формування інноваційно-інвестиційної моделі економіки актуально розглядати сучасні ЗВО як “підприємницький університет” та застосовувати до них поняття їхнього фінансового потенціалу. Відомий американський вчений Б. Кларк ще у 1998 році зазначив, що підприємницький університет активно прагне до інновацій у своїй роботі. Він хоче суттєво змінити характер діяльності організації для того, щоб виявитися у майбутньому у більш сприятливому положенні. Підприємницькі університети прагнуть стати “стійкими” університетами і важливими самостійними гравцями [1]. Університет, який розглядає нові джерела фінансування, такі як патенти, дослідження в рамках договорів і вступ у партнерство з приватним підприємством, як зазначає у своїх дослідженнях Г. Іцковіц, є підприємницьким. [2]. Водночас Тадеуш Вавак говорить про такий університет як про інституцію, яка проводить якісне навчання й поширює знання, а своє функціонування та розвиток покриває за рахунок диверсифікації джерел фінансового забезпечення, основна частка яких припадає на власні надходження, від продажу послуг, які ним надаються [3].

Термін “потенціал” (від лат. *potentia* – сила, потужність) в тлумачному словнику української мови зазначений як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері; запас чого-небудь; резерв; приховані здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов [4]. На погляд Ю. Карпенко, категорія “потенціал” повинна містити спроможності (здатність до здійснення) і можливості (здійсненність за певних умов або обставин, певні умови для здійснення) з урахуванням специфіки рівнів господарювання [5]. Щодо визначення “фінансовий потенціал” Г. Кучер стверджує, що ця категорія тісно пов’язана не лише з поняттями “фінансові ресурси” та “фінансові активи”, але й з іншими фінансовими термінами, як то “фінансова спроможність”, “фінансовий стан”, “фінансова стійкість”, “фінансова база” та “фінансові резерви”. Фінансовий потенціал – це вартісна категорія, яка дає змогу виміряти в абсолютних обсягах та визначити у відносних показниках наявні фінансові активи економічних суб’єктів, змоделювати їх потенційні можливості до нарощування та реалізації у майбутньому [6].

Аналіз праць українських науковців показує широке коло визначень “фінансового потенціалу підприємства”. В. Бова, О. Хринюк відзначають фінансовий потенціал підприємства як складову його економічного потенціалу, яка функціонує поряд із виробничим, організаційним та маркетинговим потенціалом. Водночас, це сукупність наявних і потенційних можливостей підприємства щодо мобілізації та нарощення їхнього обсягу і трансформації їх в інші фактори виробництва у відповідності до потреби з метою досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства [7]. Систематизувавши наукові здобутки українських та зарубіжних фахівців, М. Крупка та Н. Демчишак виокремили кількісний та

якісний концептуальний підхід щодо з'ясування економічної сутності фінансового потенціалу. Так, перший передбачає розгляд фінансового потенціалу як сукупності фінансових ресурсів, фактично їх арифметичної суми. За якісного підходу вчені акцентують увагу на спроможності, можливості використання цих ресурсів [8].

Поширену думку відображає у своїй праці Г. Возняк, а саме, що фінансовий потенціал варто розглядати не тільки як здатність підприємств залучати та раціонально використовувати фінансові ресурси, але й як важливу відтворювальну складову виробничих потужностей підприємств, адже в міру зростання виробничих потужностей підприємств зростає їх фінансовий потенціал, що своєю чергою сприяє зростанню їх конкурентоздатності та стійкості [9]. У сучасних умовах фінансовий потенціал підприємства являє собою комплексну характеристику системи управління його фінансовою діяльністю, яка виражається у можливостях формування необхідного обсягу фінансових ресурсів із різних джерел, ефективного їх розподілу та використання з метою забезпечення тактичних і стратегічних завдань фінансування майбутнього розвитку підприємства з урахуванням фактору ризику. Таку розширену інтерпретацію змісту фінансового потенціалу висвітлює у своїй праці О. Нагорнюк [10].

Таким чином, у сучасній науковій літературі існує безліч поглядів на поняття “фінансовий потенціал” проте, можна виділити кілька ознак, характерних для більшості (рис. 1):

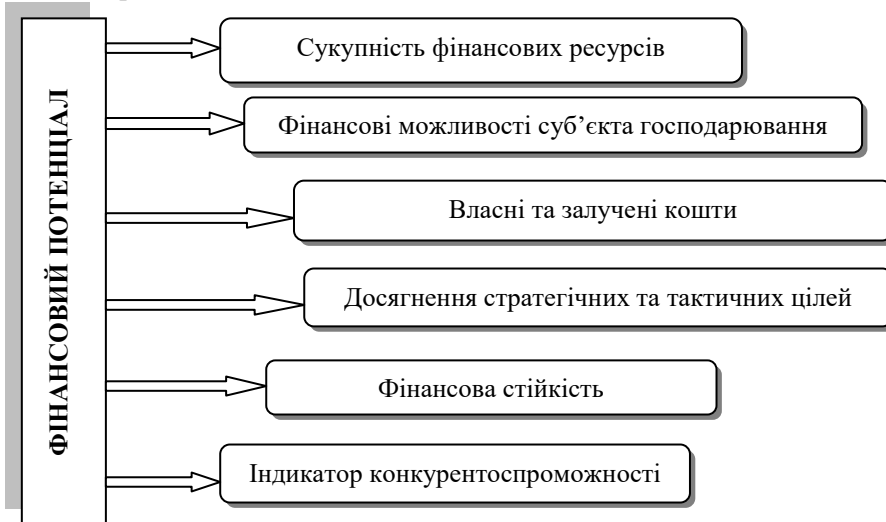

Рис. 1. Ключові ознаки поняття “фінансовий потенціал”

Джерело: розроблено автором.

Розглядаючи ЗВО як суб'єкт господарювання у сфері надання освітніх послуг, аналізуючи визначення понять “потенціал”, “фінансовий потенціал” можемо

однозначно сказати, що фінансовий потенціал це особлива складова його діяльності. В умовах поглиблення радикальних ринкових перетворень, розширення економічної самостійності, для того щоб ЗВО був здатним виконувати поставлені перед ним завдання, бути конкурентоспроможним серед інших закладів, займати провідне місце у зарубіжних та вітчизняних рейтингах зростає роль вирішення питань, пов'язаних із розвитком інвестиційних процесів, накопиченням, розподілом та регулюванням наявних і потенційно можливих фінансових ресурсів. Отже, на наш погляд, під поняттям фінансовий потенціал (рF) закладу вищої освіти необхідно розуміти сукупність наявних і спроможність щодо мобілізації фінансових ресурсів, обсяги та ефективне використання яких дають змогу досягати поточних і стратегічних цілей в освітній, науковій, інноваційній та інших видах діяльності.

У своїй науковій праці М. Тарасюк, М. Кладченко характеризують фінансові ресурси як фонди грошових коштів, що формуються державою, суб'єктами господарювання і домогосподарствами, знаходяться у їхньому розпорядженні та є джерелом їхнього розвитку [11]. В умовах становлення ринкових відносин в Україні та реформування її економічної системи обсяг фінансових ресурсів, спосіб організації їх залучення, розподілу та використання мають як кількісний, так і якісний вплив на фінансове забезпечення та, як наслідок, визначають суспільний прогрес.

Рис. 2. Фінансові ресурси державних ЗВО України

Джерело: розроблено автором.

За допомогою рис. 2 проаналізуємо можливий фінансовий потенціал державного ЗВО у вигляді тих ресурсів, які він може отримати чи залучити в процесі своєї діяльності.

Головним джерелом формування фінансових ресурсів ЗВО державної форми власності на сьогодні залишається бюджет країни. Держава виступає основним замовником підготовки фахівців, фундаментальних та прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок. Кошти державного бюджету це кошти виділені головним розпорядником (міністерством, в підпорядкуванні, якого знаходиться ЗВО) для його фінансування на провадження основної діяльності закладу, а також на виконання певних цільових заходів, наприклад виплату стипендій здобувачам вищої освіти, надання пільгових довготермінових кредитів для здобуття вищої освіти, виконання зобов'язань України у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій "Горизонт 2020" та інше.

У бюджетуванні також можуть виділятися кошти місцевого бюджету (області, району, міста, об'єднаної територіальної громади) для ЗВО, що знаходяться на відповідній території, як дотації чи субвенції з метою вирівнювання диспропорцій між регіонами.

Такі кошти можуть бути спрямовані на цільові стипендії учасникам освітнього процесу, фінансування заходів, які проводить ЗВО, оновлення його матеріально-технічної бази, підтримку будівель тощо. Крім того, важливими в провадженні діяльності освітньо-наукового закладу є інвестиційні проекти, тобто фінансування державою заходів, спрямованих на розвиток ЗВО, зокрема будівництво, ремонт, реконструкцію чи реставрацію будівель, закупівлю сучасного обладнання тощо.

Проаналізувавши звіти про виконання паспорта бюджетних програм за КПКВ 2201040 "Дослідження, наукові та науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами та державним замовленням, підготовка наукових кадрів, фінансова підтримка преси, розвитку наукової інфраструктури, наукових об'єктів, що становлять національне надбання, забезпечення діяльності Державного фонду фундаментальних досліджень" й КПКВ 2201160 "Підготовка кадрів вищими навчальними закладами III і IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики", в яких відображені фінансові результати основної діяльності ЗВО, що знаходяться у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України можна спостерігати, що частка загального фонду в сукупних видатках у 2017, 2018 роках складає 61,3 %, 63,3 % відповідно [12, 13].

Сьогодні використання бюджетних коштів є характерним для ЗВО України та полягає у формуванні сприятливих умов щодо ефективного його функціонування. Проте, дефіцит державних фінансових ресурсів загалом та на освіту і науку зокрема, спонукає суб'єкти освітньої діяльності залучати до формування свого фінансового потенціалу інші джерела надходжень. Так, Л. Шевченко, використовуючи світову практику, основними напрямками диверсифікації джерел фінансування освіти визначає: встановлення плати за навчання або зборів на відшкодування витрат на проживання та харчування (Швеція, Норвегія, Фінляндія, Данія; у більшості країн із

перехідною економікою); довготермінове залучення фінансових пожертвувань від випускників, індивідуальних і корпоративних донорів з метою створення ендавментів – фондів цільового капіталу, що використовуються ВНЗ на суспільно значущі цілі; випуск облігацій (Кембридж, Гарвардський і Принстонський університети); формування підприємницьких університетів, які не просто взаємодіють із промисловістю, а здатні комерціалізувати результати своєї наукової діяльності (інтелектуальну власність), тобто заробити прибуток і залучити додаткові фінансові ресурси; корпоратизація і приватизація державних університетів; розвиток непрофільної діяльності; запровадження нових інструментів державного управління бюджетами університетів із використанням грантів, позик, що повертаються умовно, гарантій та страхування, механізмів пайової участі [14].

На сучасному етапі розвитку економіки України, пропонуємо розглянути можливі недержавні джерела формування фінансового потенціалу ЗВО, а саме власні надходження (спеціальний фонд), що формуються за рахунок коштів:

- фізичних та юридичних осіб, котрі замовляють відповідні послуги: освітні для здобуття відповідного рівня вищої освіти; додаткові освітні – здобуття другої вищої освіти, підвищення кваліфікації кадрів, навчання для здобуття післядипломної освіти, проведення спеціальних курсів, семінарів, тренінгів, стажування тощо; проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт; інші послуги передбачені Постановою Кабінету Міністрів України № 796 від 27.08.2010 “Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності” [15], зокрема надання спеціально облаштованих приміщень для проживання учасників освітнього процесу, організація послуг харчування, видавнича діяльність, надання в оренду тимчасово вільних приміщень ЗВО та інші;

- додатково залучених від: реалізації проєктів, як міжнародна технічна допомога, грантів, що надаються для виконання певних завдань спрямованих на розширення освітньої та наукової діяльності; отримання благодійних внесків у вигляді фінансової допомоги чи матеріальних цінностей, що забезпечує розвиток ЗВО; розміщення тимчасово вільних власних надходжень, що отримані від плати за послуги, які надаються згідно з освітньою, науковою та навчально-виробничою діяльністю, благодійні внески та гранти, на депозитних рахунках в банку. Згідно із Законом “Про вищу освіту” зазначені доходи, а також відсотки, отримані від розміщення коштів можуть використовуватися на придбання майна і його використання, капітальне будівництво та ремонт приміщень, поліпшення матеріально-технічного, навчально-лабораторного, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу тощо в межах статутної діяльності закладу вищої освіти [16].

Отже, трансформаційні зміни економічних систем в умовах поширення процесів глобалізації, інноваційні підходи до надання освітніх послуг та провадження наукової, науково-технічної діяльності спонукають сучасні ЗВО формувати, розвивати, накопичувати свій фінансовий потенціал та правильно ним

управляти. За наявності ефективно сформованого фінансового потенціалу ЗВО, раціонального його використання заклад має можливість отримати максимальний результат своєї діяльності, зокрема як попит на отримання у зазначеному закладі освітньої послуги, так і затребуваність випускників даного ЗВО на ринку праці, якісний кадровий потенціал, високі показники в рейтингуванні, фінансову стійкість та ін. Такий високий результат досягається за рахунок фінансової підтримки учасників освітнього процесу, впровадження інновацій, забезпечення належного рівня матеріально-технічного забезпечення тощо. В ринкових умовах господарювання фінансовий потенціал відіграє важливу роль в забезпеченні ефективності функціонування закладу та являє собою основу його діяльності.

Список використаної літератури

1. Clark B. R. Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformations / B. R. Clark. – Oxford: Pergamon-Elsevier Science. – 1998. – 180 p.
2. Etzkowitz H. Entrepreneurial Scientists and Entrepreneurial Universities in American Academic Science / H. Etzkowitz // *Minerva*, 1983. – Vol. 21, Is. 2-3. – Pp. 198-233.
3. Вавак, Т. Ліберальна і підприємницька концепція університету як вказівка для вибору шляхів розвитку вищого навчального закладу / Т. Вавак // *Науковий вісник Чернівецького університету. Зб. наук. праць. Філософія*. – 2015. – Вип. 756-757. – С. 208-218.
4. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970-1980. – Т. 8. – С. 402.
5. Карпенко Ю. В. Класифікаційний аспект економічної категорії “потенціал” / Ю. В. Карпенко // *Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник*. – 2013. – № 48. – С. 109-113.
6. Кучер Г. В. Фінансовий потенціал як економічна категорія / Г. В. Кучер // *Актуальні проблеми економіки*. – 2014. – № 9(159). – С. 46-51.
7. Бова В. А. Сутність фінансового потенціалу підприємства / В. А. Бова, О. С. Хринюк // *Актуальні проблеми економіки та управління*. – 2017. – № 11. – С. 1-9.
8. Крупка М. І. Оцінка фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України / М. І. Крупка, Н. Б. Демчишак // *Фінанси України*. – 2011. – № 11. – С. 22-32.
9. Возняк Г. В. Фінансовий потенціал реального сектора економіки регіону: підходи до формування та використання / Г. В. Возняк // *Регіональна економіка*. – 2012. – № 1. – С. 107-116.
10. Нагорнюк О. В. Класифікація видів фінансового потенціалу підприємства / О. В. Нагорнюк // *Національна економіка. Інтелект XXI* – 2018. – № 1. – С. 104-109.
11. Тарасюк М. В. Економічна сутність фінансового забезпечення державних закладів вищої освіти / М. В. Тарасюк, М. В. Кладченко // *Економічний простір*. – 2018. – № 132. – С. 203-215.
12. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми станом на 1 січня 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/budzhet/2018/03/pasporta-za-2017-rik.pdf> (дата звернення: 09.10.2019).

13. Звіт про виконання паспорта бюджетної програми станом на 1 січня 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/budzhet-2019/03/pasporta-za-2018.pdf> (дата звернення: 09.10.2019).
14. Шевченко Л. С. Фінансова безпека вищої освіти: виклики для України / Л. С. Шевченко // Актуальні питання фінансової безпеки держави : зб. наук. праць Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Харків, 21 лют. 2014 р.). – Х., 2014. – С. 302-305.
15. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності: Постанова Кабінету Міністрів України № 796 від 27.08.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF> (дата звернення: 09.10.2019).
16. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014. № 1556-VII (зі змінами та доповненнями) року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 09.10.2019).

References

1. Clark, B. R. (1998). *Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformations*. Oxford: Pergamon-Elsevier Science.
2. Etzkowitz, H. (1983). *Entrepreneurial Scientists and Entrepreneurial Universities in American Academic Science*. Minerva, Vol. 21, Is. 2-3, 198-233.
3. Vavak, T. (2015). Liberalna i pidpryyemnyts'ka kontseptsiya universytetu yak vkazivka dlya vyboru shlyakhiv rozvytku vyshchoho navchalnoho zakladu [Liberal and entrepreneurial concept of the university as a guide for choosing ways of development of higher education institution]. *Naukovyy visnyk Chernivetskoho universytetu. Zbirnyk nauk. prats. Filosofiya Scientific Bulletin of Chernivtsi University. – Collection of Sciences. wash. Philosophy*, 756-757, 208-218 [in Ukrainian].
4. Bilodid, I. K. (Ed.). (1970-1980). *Slovyuk ukrayinskoyi movy: v 11 tt.* [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 vols.]. AN URSR. Instytut movoznavstva – USSR Academy of Sciences. Institute of Linguistics. К. : Scientific Thought. (Т. 8). 402 [in Ukrainian].
5. Karpenko, Yu. V. (2013). Klyasyfikatsiyyny aspekt ekonomichnoyi katehoriyi “potentsial” [Classification aspect of the economic category “potential”]. *Kommunalnoe khozyaystvo horodov. Nauchno-tekhnycheskyy sbornyk. – Municipal economy of cities. Scientific and Technical Collection*, 48, 109-113 \ [in Ukrainian].
6. Kucher, G. V. (2014). Finansovyy potentsial yak ekonomichna katehoriya [Financial potential as an economic category]. *Aktualni problemy ekonomiky – Current problems of economics*, 9 (159), 46-51 [in Ukrainian].
7. Bova, V. A. (2017). Sutnist finansovoho potentsialu pidpryyemstva [The essence of the financial potential of the enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnya – Actual problems of economy and management*, 11, 1-9 [in Ukrainian].
8. Krupka, M. I., & Demchyshak, N. B. (2011). Otsinka finansovoho potentsialu investytsiyanoi diyalnosti v ekonomitsi Ukrayiny [Estimation of Financial Potential of Investment Activity in Ukrainian Economy]. *Finansy Ukrayiny – Finance of Ukraine*, 11, 22-32 [in Ukrainian].

9. Gozniak, G. V. (2012). Finansovyy potentsial real'noho sektora ekonomiky rehionu: pidkhody do formuvannya ta vykorystannya [Financial potential of the real sector of the economy of the region: approaches to formation and use]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economics*, 1, 107-116 [in Ukrainian].
10. Nagornyuk, O. V. (2018). Klasyfikatsiya vydiv finansovoho potentsialu pidpryyemstva [Classification of types of financial potential of the enterprise]. *Natsionalna ekonomika. Intelpekt XXI – National Economics. Intelligence XXI*, 1, 104-109 [in Ukrainian].
11. Tarasyuk, M. V. (2018). Ekonomichna sutnist finansovoho zabezpechennya derzhavnykh zakladiv vyshchoyi osvity [Economic essence of financial support of state institutions of higher education]. *Ekonomichnyy prostir – Economic space*, 132, 203-215 [in Ukrainian].
12. Zvit pro vykonannya pasporta byudzhetnoyi prohramy stanom na 1 sichnya 2018 roku [Report on the implementation of the budget program passport as of January 1, 2018]. *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/budzhzet/2018/03/pasporta-za-2017-rik.pdf> (accessed: 10/09/2019).
13. Zvit pro vykonannya pasporta byudzhetnoyi prohramy stanom na 1 sichnya 2019 roku [Report on the implementation of the budget program passport as of January 1, 2019]. *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/budzhzet/2019/03/pasporta-za-2018.pdf> (accessed: 10/09/2019).
14. Shevchenko, L. S. (2014). Finansova bezpeka vyshchoyi osvity: vyklyky dlya Ukrayiny [Financial security of higher education: challenges for Ukraine]. *Aktualni pytannya finansovoyi bezpeky derzhavy : zb. nauk. prats Mizhnarodnoyi nauk.-prakt. internet-konf. – Topical issues of financial security of the state: Coll. Sciences. Proceedings of the International Science-Pract. internet conf. Kharkiv*, 302-305 [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennya pereliku platnykh posluh, yaki mozhut nadavatysya zakladamy osvity, inshymy ustanovamy ta zakladamy systemy osvity, shcho nalezhat do derzhavnoyi i komunalnoyi formy vlasnosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny № 796 [On approval of the list of paid services that can be provided by educational institutions, other institutions and institutions of the education system belonging to state and communal ownership: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] (2010, August 27). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF> (accessed: 09/10/2019).
16. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrayiny № 1556-VII [On higher education: Law of Ukraine № 1556-VII] (2014, July 01). (zi zminamy ta dopovnennyamy [as amended]). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (accessed 09/10/2019).

Стаття надійшла до редколегії 07.10.2019
Прийнята до друку 13.11.2019

SPECIFICS AND ROLE OF FINANCIAL POTENTIAL OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

S. Sas

*Ivan Franko National University of Lviv
79008, Lviv, Svoboda Avenue, 18
e-mail: svitlana_sas@ukr.net*

In a market economy, the development of the concept of an entrepreneurial university, competition in the market of educational services, higher education institutions face the challenge of effectively forming and harnessing its financial potential. The urgency of the research topic is caused by the necessity of entering education and science in the European space, improving the quality of educational service and research, the opportunity and desire of the entrant to get higher education abroad, the outflow of young scientists from Ukraine, insufficient level of financial autonomy of state HEIs, etc.

The article deals with the theoretical foundations of the essence of the financial potential of higher education institutions of Ukraine. The analysis of the content of the category “financial potential” and the author's interpretation of the concept of “financial potential of higher education institution”, namely to consider it as the totality of available resources and the ability to mobilize financial resources, the volumes and efficient use of which enable them to achieve current and strategic goals in educational, scientific, innovative and other activities.

Today, the use of budgetary funds is characteristic of the Defense of Ukraine and consists in the creation of favorable conditions for its effective functioning. The state acts as the main customer for the training of specialists, fundamental and applied scientific research, scientific and technical (experimental) developments. However, the scarcity of public financial resources in general and education and science, in particular, compels educational entities to involve other sources of income in shaping their financial potential.

In the presence of the effectively formed financial potential of the HEA, its rational use and management, the institution has the opportunity to obtain the maximum result of its activity, in particular, both the demand for education service in the said institution and the demand of graduates of this HEA in the labor market, high quality human resources, high performance. in ranking, financial stability. Such a high result is achieved through the financial support of the participants in the educational process, introduction of innovations, ensuring the proper level of logistical support and so on. In market conditions, financial potential plays an important role in ensuring the efficiency of the institution and is the basis of its activity..

Key words: higher education institution, budgeting, financial potential, financial resources, enterprise university, competitive, innovative activity.